

1. Liefde onderling: een oppervlakkig thema?

Dit hartstochtelijke appèl van Jezus, 'Een nieuw gebod geef ik jullie: heb elkaar lief', dat staat in tussen twee andere gedeeltes. Heeft u dat opgemerkt, hier in Johannes 13? Daarvoor staat de aankondiging aan Judas, dat hij Jezus zal gaan verraden. En daarna staat de aankondiging aan Petrus, dat hij Jezus zal gaan verloochenen. En tussen die aankondiging van het verraad, en die aankondiging van de verloochening, staat deze oproep: 'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief, zoals ik jullie heb liefgehad, zó moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar, dááran zal iedereen zien dat jullie Mijn leerlingen zijn.'

Ik weet niet wat deze oproep van Jezus met u doet. Maar mag ik nou eens even een heel eerlijke vraag stellen? Dat thema van liefde voor elkaar, vindt u dat eigenlijk wel een serieus thema? Ik zal wat meer duidelijk maken wat ik bedoel. Als je nou een preek hoort, wat raakt je dan? Kijk, als het gaat

over de liefde van God voor ons, ja, dat raakt je! God die álles overhad voor deze wereld, voor ons! En als het dan gaat over de liefde van ons voor God, ja... dat is al wat minder. Want daar schieten we vaak in tekort.

En zéker als het dan gaat over de liefde onderling, dan kun je het idee hebben: 'Ach, dat is allemaal een beetje horizontaal. Dat is wat meer iets voor die vrijzinnige kerken en zo...'

Maar hier staat het wel! En het is beslist niet oppervlakkig! Want de Here Jezus weet exact met wie Hij aan tafel zit! Daarnet zat er nog een leerling, die nu op weg is om Hem te gaan verraden, en dáár zit een leerling die Hem glashard drie keer zal gaan verloochenen, nog deze zelfde nacht!

2. Van de liefde onderling hangt heel veel af!

Waarom dit appèl van Jezus? Of eigenlijk is het geen appèl, het is een bével! Het is een gebod! En 'nieuw gebod'! Weet u waarom Jezus hier zo krachtig de nadruk op legt? Omdat dit de laatste avond is van Zijn leven hier op aarde, de laatste avond voordat Hij zal sterven! Jezus ligt hier aan, aan de maaltijd, op een rustbed. Maar dat rustbed is Zijn sterfbed! Morgen om deze tijd ligt Hij in het graf!

En wat doen mensen op hun sterfbed? Hoeveel mensen hebben dat niet gezegd, op dat moment, tegen hun kinderen: 'Alsjeblieft, houden jullie elkaar vast?!'

Als je afscheid moet nemen, dan ben je daarmee bezig: hoe zal het verder gaan met de mensen die ik achterlaat? Dat houdt mij al bezig, als gewoon mensje, terwijl deze gemeente maar één van de zóveel gemeenten is in Gods wereldwijde kerk. Hoeveel te meer heeft het de Here Jezus bezig gehouden: die mensen daar, die twaalf leerlingen, inmiddels nog maar elf, die moeten Zijn Evangelie de wereld in brengen!

Jezus staat hier op het punt om Zijn leven te gaan geven, om Zichzelf op te offeren. Maar als die boodschap van Zijn offer niet de wereld ingaat, dan brengt die boodschap ook geen redding! Die boodschap moet wel vérder! En als nu deze groep uiteen valt door onderlinge ruzie, ellende, mensen die bitter worden, boos, mensen die ontmoedigd raken, hoe moet dat dan?! Hoe gaat het dán verder? En wat zegt de buitenwereld dan? Dan zal iedereen spottend de schouders ophalen. 'Kijk eens, dat zijn nou die

leerlingen van Jezus! Moet je zien! Eén en al ellende!' Voelt u het? De hele missie van Jezus hangt ervan af, van de liefde die deze mensen onderling hebben! En dat is vandaag de dag nog exact hetzelfde! Hoeveel mensen zijn niet afgehaakt van geloof en kerk, omdat christenen er een puinhoop van maakten? Als de liefde ontbreekt, dan valt de gemeente uit elkaar. De kudde van de goede Herder, van Jezus Christus, die raakt dan verstrooid. En dan krijgen de wilde dieren hun kans, om schapen te roven. Liefde onderling, dat is niet een soort humanistisch, vrijzinnig thema, dat is essentieel! Zonder liefde haken mensen af, maar mét liefde haken mensen aan! Dat is de andere kant.

'Waar liefde woont,' dat zullen we straks zingen, 'waar liefde woont, gebiedt de Heer Zijn zegen. Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen, en het leven tot in eeuwigheid.' Waar liefde woont, daar kun je God ontmoeten.

In de jaren '90 verscheen dit boekje: *De gevonden Vader. Hoe jongeren tot het geloof komen*. Er staan twaalf verhalen in van jongeren die tot geloof kwamen. Eén zo'n jongere was Cathy. Cathy vertelt in dit boekje dat ze niet christelijk is opgevoed, in Brielle. Toen ze ging studeren in Rotterdam, ging ze daar ook wonen en kwam ze Marco tegen. Marco was wel christelijk opgevoed, maar hij was afgeknapt, inderdaad, op de mensen, schijnheilige christenen, zo ervoer hij dat. Ze gingen samenwonen en na een half jaar trouwden ze. De broer van Marco, Richard, was niet afgehaakt. Richard wilde juist de zending in, en daarom ging hij naar een bijbelschool in Engeland. Door Richard raakte Cathy geïnteresseerd in geloof. Richard gaf haar een bijbel, en ze begon te lezen. In Engeland kreeg Richard een relatie met Sue, en op een dag gingen ze trouwen. Ik lees even een stukje voor. Cathy schrijft: 'God sprak me steeds meer aan. Hij riep me en klopte steeds harder op mijn deur. Ik twijfelde er toen al niet meer aan dat Hij er was, ik had alleen nog niets gezien dat het voor mij in één keer duidelijk maakte.'

Dat laatste is tenslotte gebeurd op de bruiloft van Richard en Sue, en klein jaar nadat ik Marco en Richard had leren kennen. Dat is de dag van mijn bekering geworden. Wat ik op die dag meemaakte was voor mij een soort bevestiging van alles wat God me in de periode daarvoor had laten zien. Toen ik daar in Engeland was met al de gelovige vrienden van het bruidspaar, was de aanwezigheid van de Heilige Geest voor mij heel duidelijk. Je moest wel blind zijn om dat niet te merken. Ik kan eigenlijk niet goed benoemen wat me die dag zo aansprak. Ik denk dat het de sfeer was tussen die mensen. Zij gingen anders met elkaar om dan ik gewend was. Die mensen waren allemaal echt. Je zag dat ze werkelijk liefde voor elkaar hadden, als broers en zusters. Terwijl ze elkaar lang niet allemaal kenden, werd alles even soepel opgelost, ook als er iets fout ging. De trouwdienst maakte ook indruk op mij. Ik was zelf niet in de kerk getrouwd, en het afleggen van de trouwbeloften vond ik heel aangrijpend. Het hele gebeuren van die dag heeft me heel erg aangeraakt. 's Avonds op de receptie vroeg iemand mij hoe ik het vond. Ik vertelde haar meteen dat ik het echt geweldig vond; dat ik niet wist wat het was, maar dat er iets zo duidelijk aanwezig was, dat ik er helemaal van ondersteboven was. Gelukkig herkende ze wat er met me aan de hand was. Ze vroeg of ze met me mocht bidden. "Nou, heel graag," zei ik. Dat heeft ze gedaan, en toen heb ik echt van God de bevestiging gekregen. Ik wist in één klap dat Hij er was.'

3. Door de onderlinge liefde wordt God zichtbaar

Wat Cathy hier schrijft, dat is het nou precies! Wat zegt Jezus in vers 35? 'Aan jullie liefde voor elkaar, dááran zal iedereen zien dat jullie Mijn leerlingen zijn.' Wat moet het de Here Jezus goed doen, als Hij – ik zeg het maar even heel menselijk – als Hij vanuit de hemel ziet wat er gebeurt op zo'n bruiloft. Daar werkt de Heilige Geest. Waar liefde woont, daar zie je wie God is! Want God kun je niet zien met je ogen, maar hoe zie je Hem dan wel?

Johannes, die dit Evangelie geschreven heeft, gebruikt twee keer dezelfde woorden. In Johannes 1: 18, daar staat: 'Niemand heeft ooit God gezien, maar de enige Zoon, die Zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, die heeft Hem doen kennen.' Dus: 'Niemand heeft ooit God gezien, maar Jezus heeft Hem laten zien.' Dat is de éne keer. En de tweede keer, dat is in zijn eerste brief, 1 Johannes 4: 12. Daar komen dezelfde woorden weer terug, maar met een ander vervolg: 'Niemand heeft ooit God gezien, maar als wij elkaar liefhebben, blijft God in ons en is Zijn liefde in ons ten volle werkelijkheid geworden.' Dus hoe zie je God? Je ziet Hem in Jezus, en nu Jezus weer in de hemel is, nu zie je Hem waar christenen elkaar liefhebben.

4. Onderlinge liefde betekent: eenheid in Christus

U denkt misschien: 'Ja, dat is allemaal wel heel mooi, en ook heel waar, maar is het niet te hoog gegrepen? Je komt toch ook in de kerk mensen tegen met wie het niet klikt? En laten we maar heel eerlijk zijn: je komt toch ook onder christenen gewoon heel moeilijke mensen tegen, mensen die je soms ook heel gemeen behandelen? Wat moet je daar dan mee aan?'

Dat is een heel realistische vraag! Ik heb zelf veel gehad aan het boekje van Dietrich Bonhoeffer, *Leven met elkander*. Bonhoeffer is bekend geworden als martelaar in de Tweede Wereldoorlog, hij is door de nazi's vermoord. Eerder in zijn leven heeft hij een tijd in een christelijke leefgemeenschap doorgebracht, in Finkenwald. Nou, in een leefgemeenschap leer je elkaar door en door kennen, met elkaars mooie kanten, maar ook met elkaars moeilijke kanten. En wat zegt Bonhoeffer nu in dit boekje? Hij zegt: je kunt op twee manieren een band hebben onderling als christenen. De ene manier is dat je een *psychische* band hebt. Dat wil zeggen dat je psychisch op dezelfde lijn zit: het klikt, je voelt elkaar aan, je vindt het leuk om met elkaar om te gaan, je geniet van elkaar, en zo krijg je een heerlijke band. De andere manier is die van de *geestelijke* band. Een geestelijke band betekent dat je heel diep gaat beseffen, dat je verbonden bent met dezelfde Heer, dat je afhankelijk bent van Zijn genade. Door die geestelijke band ontdek je dat je deel uitmaakt van hetzelfde lichaam van Christus.

En wat zegt Bonhoeffer nu? Dat is heel opmerkelijk! Hij zegt dit: er móét een moment komen, dat je teleurgesteld raakt in je medechristenen. Dat je je misschien wel zwaar gekwetst voelt door je broeder of zuster. Waarom is dat nodig? Omdat je anders kunt blijven hangen op dat niveau van die psychische band: dat je het allemaal leuk en gezellig hebt met elkaar. Maar als het nou eens een keer níét leuk is, en níét gezellig, dan pas ga je ontdekken dat er een diepere verbondenheid is. Die ander is een zondaar, daar word je keihard mee geconfronteerd! Maar die ander, als zondaar, leeft van dezelfde genade als waarvan jij mag leven. Je hebt elkaar niet uitgekozen, en misschien klikt het helemaal niet, maar je bent aan elkaar verbonden door Christus Zelf. En als je dát hebt ontdekt, misschien wel júíst door die teleurstelling, dan ben je een gezegend mens, en

dan kun je ook heel veel aan. Dan loop je niet de kerk uit om het minste of geringste akkefietje. Nee, dan leer je de ander lief te hebben, ook als je de ander niet lief vindt. Daarom is het Heilig Avondmaal zo heilzaam: samen aan één tafel zitten, samen het brood eten en de wijn drinken, dat wil zeggen: heel diep ervaren dat Christus ons samenbindt. Dat Hij Zelf ons oproept om elkaar lief te hebben. Of het nu klikt, of niet.

Nog één keer terug naar de tekst. 'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief, zoals Ik jullie heb liefgehad, zó moeten jullie elkaar liefhebben.' Ik vroeg me af: waarom noemt Jezus dit een *nieuw* gebod? Je komt het toch al in het Oude Testament tegen? 'Heb uw naaste lief als uzelf', Leviticus 19: 18. Wat is er nou zo nieuw? Weet u wat er nieuw is? Jezus zegt: 'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief, *zoals Ik jullie heb liefgehad*, zó moeten jullie elkaar liefhebben.' Hier, bij de voetwassing, en de volgende dag, aan de voet van het kruis, daar wordt duidelijk wat echte liefde is! En dat is nieuw. De geestelijke liefde waar Bonhoeffer het over heeft, dat is liefde, zoals Jezus heeft liefgehad. Liefde, zelfs voor Petrus, die Hem verloochent. Liefde, zelfs voor moeilijke kerkmensen. Liefde voor elkaar, omdat je samen Jezus liefhebt.

5. Liefde onder elkaar: een uitdaging!

Dr. Juan Carlos Ortiz is een Argentijn, die emigreerde naar Amerika en daar veel bekendheid heeft gekregen. Op een dag zou hij preken over deze tekst: 'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief, zoals Ik jullie heb liefgehad.' Hij had zijn hele preek klaar, uitgewerkt, zoveel kantjes. Maar tijdens die dienst maakte God Zelf hem duidelijk dat hij het anders moest doen. Dus wat deed hij? Hij ging de preekstoel op, en hij zei: 'Heb elkaar lief.' Toen liep hij de preekstoel weer af en ging op een stoel zitten. De mensen zaten stomverbaasd in de kerk. Ortiz is een beroemd prediker, dus ze waren gekomen om een mooie preek te horen. In de kerk hing een heel ongemakkelijke stilte. Niemand begreep wat de bedoeling was. Na een hele tijd liep Ortiz weer de preekstoel op. Er ging een soort zucht van verlichting door de kerk. Ortiz zei: 'Heb elkaar lief.' En hij ging weer naar beneden en ging weer op die stoel zitten. In de kerk hoorde je nu van lieverlee wat rumoer. Mensen begonnen een beetje te mopperen, anderen werden een beetje lacherig. Wat was dit? Opnieuw ging Ortiz de kansel op, en hij zei: 'Heb elkaar lief', en weer ging hij op zijn stoel zitten. Nu begonnen de mensen met elkaar te praten. Eén ouderling draaide zich om en zei hardop tegen iemand achter hem: 'Ik denk dat ds. Ortiz bedoelt dat ik van u moet houden. Maar hoe kan ik van u houden als ik uw naam niet ken?' Dus ze maakten kennis. En wat gebeurde er verder? Mensen gingen in gesprek, ze wisselden telefoonnummers uit, mensen gingen elkaar uitnodigen voor de koffie, of voor het eten. Het bleek dat sommige mensen financiële hulp nodig hadden en tijdens diezelfde dienst werd dat allemaal geregeld. Zelfs werd er iemand die werkloos was aan een baan geholpen. En dat allemaal door die drie woorden: 'Heb elkaar lief.' Straks bij de koffie na de dienst ligt deze uitdaging ook in ons midden, gemeente! 'Heb elkaar lief.' Dat is geen oppervlakkig humanisme, dat is het gebod van de Here Jezus Christus! Een nieuw gebod. Want Hijzelf heeft het laten zien, wat echte liefde is. Liefde is het kenmerk van het ware. Waar liefde is, daar is ook God. Amen.